

Fotografia de Màrius de Bucovich publicada al suplement de El Dia Gráfico (octubre de 1933).

La Girona de Màrius de Bucovich

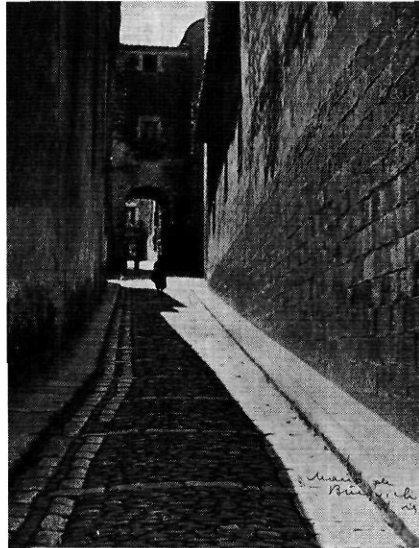
Josep Clara

En pocs llocs he sentit jo una emoció tan profunda com la que he sentit en recórrer la vostra ciutat alta. Sols puc comparar-la a la sentida a Poblet, aquest monestir per mi el més bell d'Europa, la construcció del qual, no hi ha dubte, ha estat influenciada per la vostra Girona, pel fogar de cultura que ha d'haver estat la ciutat vostra, per l'esperit que ha estat

capaç de crear aquest recinte tan bell, tan ponderat, de tant d'ambient, de tanta d'«atmosphère».

«Poques ciutats poden oferir «un conjunt» tan admirable com el vostre, on cada cosa bella hi tingui l'ambient. Veieu: a Ulm, amb la seva magna catedral, sols he pogut estar-hi les hores necessàries per a conèixer bé aquest grandios monument. De la catedral me n'he anat a l'estació, perquè

L'absis de la Seu i la pujada del rei Martí; dues fotografies de Bucovich aparegudes a la Revista de S'Agaró (hivern 1935-36).

la catedral no hi ha creat l'atmosfera que li correspon. Aquí Sant Feliu té justament l'ambient que requereix, i també la catedral. Aquest matí he pres l'aperitiu a les voltes de la Rambla. Doncs bé: no hi ha cap ciutat italiana que pugui oferir-vos un més bell ambient que el que jo hi he vist.

«Girona és de les rares ciutats on no n'hi ha prou de la fotografia per a poder-les conèixer com són: exigeixen l'espíritual complement de la paraula».

Així s'expressava Màrius de Bucovich, el 1933, després d'haver gaudit de l'ambient monumental i humà de Girona. El famós fotògraf austríac, nascut a la ciutat de Pola i resident temporal a Barcelona, era una signatura habitual en les grans revistes estrangeres que divulgaven les belleses del món, i havia arribat a la ciutat dels rius, el dia 11 de maig, per tal de fer una proposta a l'Ajuntament que servís per promocionar turísticament la ciutat des de les publicacions en què treballava com a corresponsal.

Un encàrrec municipal

En la sessió del ple municipal que celebrà la incorporació gironina l'endemà de l'arribada del baró de Bucovich es donà compte de la proposta formulada per la comissió central i la de cultura, per tal que Màrius de Bucovich impressionés un nombre no inferior a 120 vistes de la ciutat de Girona, les quals restarien en propie-

tat de la corporació i serien també publicades en unes pàgines especials al *National Geographic Magazine*, de Washington, en tres magazins alemanys, en un d'anglès i, probablement, a *La Illustration Française*. A més a més, les fotografies serien objecte d'una publicació monogràfica, en un volum que havia d'editar el senyor Anglès, de Barcelona, a l'estil del dedicat a Mallorca. El total de l'operació destinada a fomentar el turisme costava la quantitat de 1.500 pessetes.

Tot i que un regidor va apuntar que la despesa era exagerada i que podien trobar-se que, un cop fetes les fotografies, es quedessin sense publicar, la presidència —exercida per Josep M. Dalmau— defensà que el preu era just i que el fotògraf era una persona de prou coneguda confiança, i per tant s'aprovà la proposta que permeté a Bucovich de fer el treball fotogràfic sobre Girona.

Bucovich començà immediatament a fer les fotografies. «Me'n surten tantes al pas, que no em bastaran les dues-centes plaques que he portat: n'he enviat a buscar cent més», afirmava satisfet de la recepció i del que podia retratar.

Es passejà amatent pel barri antic, s'enfilà als terrats, a la muralla i als campanars, i es posà també entre els venedors del mercat. Panoràmiques, detalls de carrers, moments de la vida quotidiana... foren captats il·lusionadament per l'artista de la «càmera» i revalorats amb la seva mirada no acostuma-

El suplement de El Dia Gráfico dedicat a Girona

da a veure'ls i a donar-los importància.

El conjunt de vistes que obtingué duia la marca de la seva personalitat professional, la distinció d'una particular manera de fer que el distingia d'altres fotògrafs. Les vistes de Bucovich, en efecte, es caracteritzen pel ritme de les superfícies i la verticalitat de les línies, que conformen unes composicions íntimament relacionades amb el dibuix i la pintura.

Exposició a l'Ateneu

Bucovich va aprofitar també aquella estada per exposar a Girona, a la sala de l'Ateneu, del 19 al 28 de maig de 1933. La mostra aplegava retrats, 40 vistes de Girona i una col·lecció variada de vistes d'Espanya i d'altres indrets del món. En el catàleg d'invitació es reproduïen textos de *Mirador*, *El Matí* i *Bravo*, de París, que glossaven les exposicions anteriors, celebrades a Barcelona i París.

En les ressenyes que aparegueren a *L'Autonomista*, Joaquim Pla va remarcar «l'excel·lència de la tasca que ha acomplert el senyor Bucovich per encàrrec del nostre Ajuntament», i afegí que «aquests magnífics treballs constituïran un arxiu escaient i fidelíssim de les belleses de la ciutat i dels seus conjunts urbans». Pel que fa a l'aspecte més concret de la ciutat retratada per Bucovich, escrivia: «Girona, vista per ell, és una ciutat, en molts aspectes, encara no revelada

als gironins. Els racons dels nostres carrers hi agafen pàtina d'aiguaforts, i les muralles, els monuments, els petits detalls, en surten, en les seves obres, reblerts de fortitud i de gràcia».

E. Burc, per la seva banda, afirmava: «Qualsevol racó de ciutat, un petit detall, està fet amb aquell amor a les coses belles, i amb el seu art aciençat per la tècnica us fa reveure i estimar el que segurament no havíeu vist o en tot cas no hi havíeu donat cap importància. Girona, pròdiga en vells monuments, ha estat plasmada per l'artista austríac amb una gran força; l'assumpte és tan ben escollit, la llum, la penombra i l'aire tan ben estudiats, que hom no pot menys que retre un tribut d'admiració al mestre».

Justament, aquesta funció de mesuratge, era el que referia *Diari de Girona*: «La meravellosa exposició de fotografies que el senyor Bucovich presenta a l'Ateneu de Girona equival a un encoratjament per als nostres joves aficionats a la fotografia artística que de temps ençà cerquen els més bells indrets de la nostra ciutat reproduint-los amb la màquina fotogràfica amb tots els requisits del tecnicisme». Arran de l'exposició, segons que informava també el mateix diari, el jove Carles Castillon havia estudiat la manera com Bucovich havia captat els indrets de Girona i havia tret un conjunt de fotografies gairebé des dels mateixos llocs on les tragué l'admirat expositor austríac.

Bucovich oferí al públic la possibilitat que pogués adquirir aquelles vistes de Girona a 25 pessetes cadascuna. Alguns particulars així ho feren. La Comissió de Monuments se'n quedà quatre per al museu de Sant Pere de Galligants, i el mateix artista obsequià l'Ateneu amb dues de les seves obres. Els qui no pogueren comprar-ne cap van tenir l'oportunitat, aquell mateix any, només per 30 cèntims, de posseir una col·lecció encara més extensa de l'obra de Bucovich —més de seixanta vistes— adquirint el suplement que, per les Fires de Sant Narcís, posà a la venda *El Día Gráfico*, de Barcelona, sota el títol «Gerona, la Toledo catalana».

Un llegat dispers

Una consulta a l'arxiu d'imatges de l'Ajuntament de Girona permet de comprovar que ni les fotografies ni els clixés de les obres gironines de Bucovich no hi són. I ens referim als negatius perquè la informació facilitada per la premsa del moment al·ludia al fet que «els clixés quedaran de propietat de l'ajuntament».

Segurament r.o hi ingressaren mai. El 1934, quan l'ajuntament cercà les fotografies per a fer propaganda de Girona en el Saló de Turisme de Barcelona, no van poder trobar-se, i Josep Ensesa Gubert, que en tenia còpies, hagué de deixar la seva col·lecció particular per a substituir-les. Aleshores s'obrí un expedient per esclarir l'assumpte, però no consta enlloc la recuperació de les fotografies.

D'altra banda, el Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona, dipositari del fons de la Comissió de Monuments, tampoc, a hores d'ara, no té constància d'on poden localitzar-se les fotografies adquirides el 1933.

Podem parlar, doncs, d'un fons dispers, perdut en bona part i només parcialment, a mans d'algun arxiu particular, per la qual cosa no ens queda més remei que assaborir l'art i la tècnica de Bucovich en la contemplació de *El Día Gráfico* o de publicacions com la *Revista de S'Agaró*, promoguda pel mateix Josep Ensesa, que al seu temps enriquiren llurs pàgines amb les il·lustracions sòbries i personals del fotògraf austríac.

Josep Clara és historiador.

Una altra fotografia de Bucovich per a *El Día Gráfico*.

